

Josip Lisac
Zadar

UZ NOVU ZBIRKU PJESAMA ZLATANA JAKŠIĆA

Zlatan Jakšić, *Pivac na humaru*, Matica hrvatska Zadar, Zadar, 2002.

Život je škatula tabaka, / koja se je počela praznit / čin si usta pomaka. Tako je profesor Zlatan Jakšić davno pjesnički formulirao svoj pogled na svijet. Rođen 9. siječnja 1924., pokazao nam je kako se kutija života i *škatula* smisla može i puniti. Činio je to na različite načine, velikim dijelom upravo poezijom pisanom čakavski, govorom rodnih Selaca na Braču. Očito su u njemu ostale žive djedove priče, starinska njegova frazeologija, svijet 19. stoljeća. Taj ga je selački idiom obilježio, iako je, naravno, desetljećima bio profesorom i prirodno se služio standardnim hrvatskim jezikom. Prvi sam ga put vidio prilikom upisa na studij: sjedio je duže među “brucošima” i s njima komunicirao. Odmah sam vidio kako Zlatan Jakšić zna da sekunde i minute ne znače u čovjekovu životu mnogo, da ima vremena i za sebe i za druge. Predavao je lako i darovito; nije se žalio na opterećenost. Rado je obavljao fakultetske poslove i izvan svakodnevnih aktivnosti. Bio je dragocjen; nije opterećivao problemima, nije osjećao zavist ili ljubomoru. *Za pismu na Braču uputit / ni potriba žumance mutit*, kaže Zlatan Jakšić na početku zbirke *Pivac na humaru*; takav, pjevački raspoložen, bio je i izvan Brača, na seminarima za strane slaviste, prilikom kakve proslave među kolegama. Uostalom, glazba je bitna crta i u njegovu pjesničkom radu. Na sjednicama fakultetskog vijeća bio je duhovit, upravo kao u čakavskoj poeziji koju je obilježio novim dimenzijama humornosti, sve do sarkazma. Pisao je o Jesenjinoj *fortuni* u Hrvata i Srba, analizirao Stankovićeovu prozu, osobito prozu Kaštelanina Ive Čipika, obrađivao je i druge teme, međutim, mjesto u hrvatskom kulturnom životu ponajprije je stvorio čakavskom poezijom, vlastitom ili prepjevima iz Jesenjina, s kojim je doista na Ti, ne samo na *ča*. Već prvi nastup bio je zreo (zbirka *Zavitri i spjaže*, Knin, 1958.), a nastavak (*Snig na Braču i druge pisme*, Selca - Brač, 1977.; *Vrime od škoja*, Zadar, 1988.) je značio trajno obogaćivanje i stalan rast. Danas je Zlatan Jakšić klasik čakavskoga pjesništva, najistaknutiji živi čakavski autor, kako bi svakako neki od književnih kritičara rekli. Mjesto u nacionalnoj književnosti nije mu još pravo određeno, ali to ne znači kako ga on nije osigurao. Nova zbirka svakako je novost, nov način pjevanja. Čitavu knjigu od stotinjak stranica Jakšićevih pjesama čini samo deset njegovih umjetnina; tu nema ni jednoga kratkog ostvarenja, svaka je tema razrađena u cjelini. Očito nije riječ o tekstovima što bi se mogli usporediti s poljupcem ili avanturom, kao kod ranijih pjesama, također izraslih iz stvaralačkih pobuda. Radi se o nečem drugom, nečem kao što je skladan bračni život. Pjesnik tu pokazuje svoje umijeće,

on u njemu uživa, ujedno definira svoje mjesto u svijetu. A svijet gleda ozbiljno, ali ne preozbiljno. Šaljiv je, zaigran, bez velikih pretenzija. Ne zauzima velik prostor, ne teži središtu zbivanja ili centru svijeta; on s ruba gleda smiono, iako bez golemih ambicija. To je pogled pučki, odozdo. Njeguje domaću riječ, ali je u jeziku slobodan. U granice selačkoga govora pripušta sve što mu treba, poglavito u rimarijskim iznašašćima, a i izvan njih. Tako se pomalo otvara pred nama Jakšićeva poetika, sigurno vrijedna isticanja i svakako inovirana.

Predgovor zbirci napisao je također Bračanin Petar Šimunović, koji je detaljno i znalački prikazao i Jakšićev život i njegovo djelo, osobito posljednju zbirku. Pogovor je sastavio Tonko Maroević, veliki poznavatelj hrvatske poezije. Dodan je i rječnik, nažalost, s nepotpuno zastupljenim "manje poznatim riječima".